

Kenmerkende diersoorten van de heide, 1990-2012

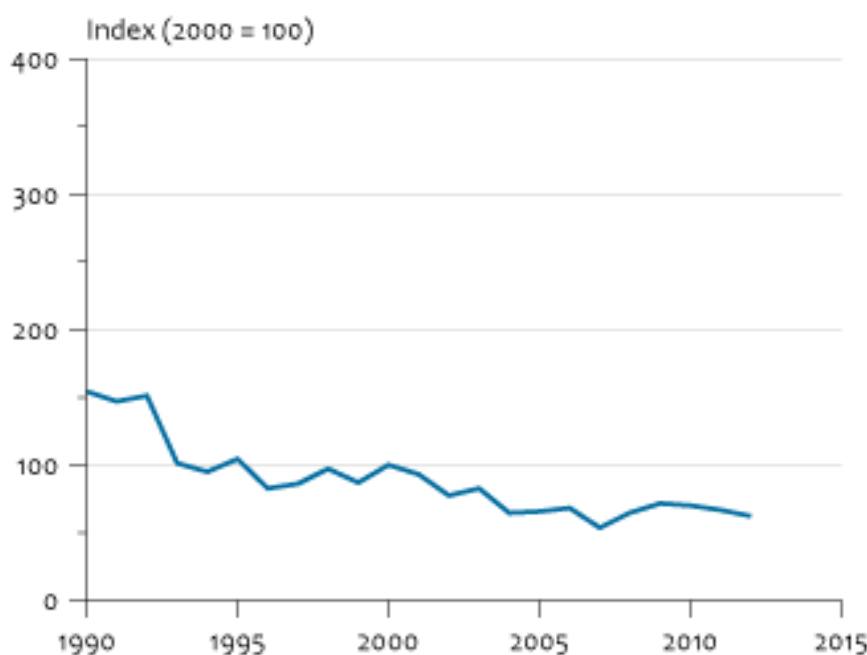
Indicator | 1 oktober 2013

U bekijkt op dit moment een archiefversie van deze indicator. De actuele indicatorversie met recentere gegevens kunt u via deze [link](#) [1] bekijken.

Veel typische diersoorten van de heide nemen af. Vooral broedvogels en dagvlinders op de heide gaan sinds 1990 achteruit, maar de meeste soorten reptielen, amfibieën en libellen houden zich staande of nemen toe.

[figuurgroep]

Karakteristieke vogels, reptielen, amfibieën, vlinders en libellen van heide

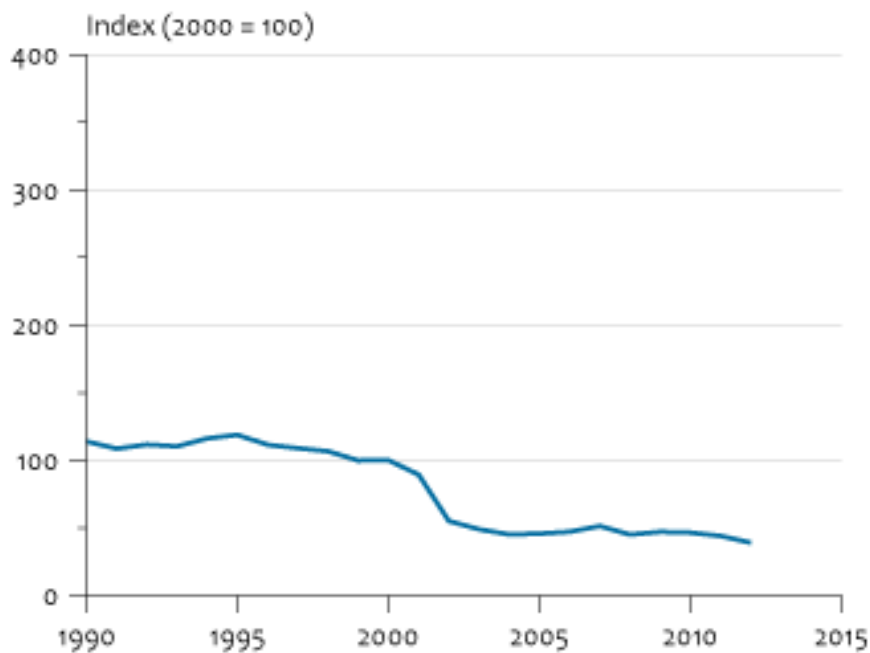

Bron: NEM (Sovon, Vlinderstichting, RAVON, CBS).

CBS/sep13
www.clo.nl/nl113412

- [Download figuur](#) [2]
- [Download data \(xls\)](#) [3]

Karakteristieke vogels van heide

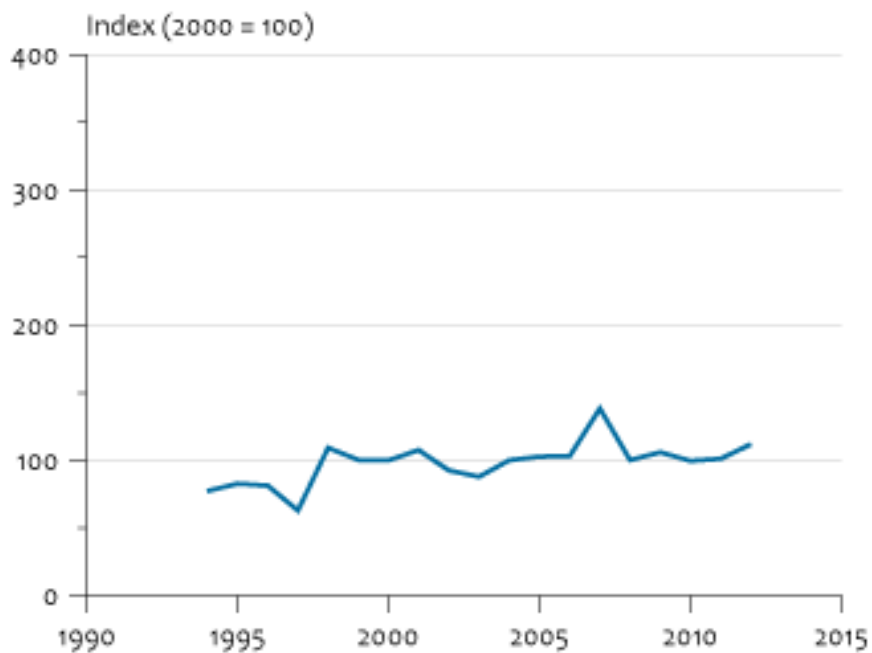

Bron: NEM (Sovon, Vlinderstichting, RAVON, CBS).

CBS/sep13
www.clo.nl/nl113412

- [Download figuur](#) [4]
- [Download data \(xls\)](#) [5]

Karakteristieke reptielen van heide

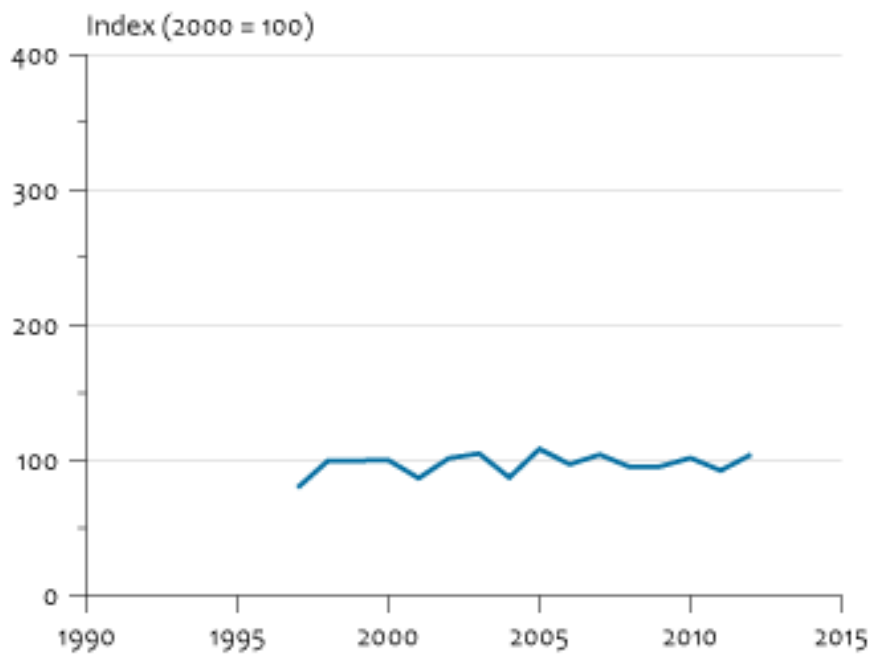

Bron: NEM (Sovon, Vlinderstichting, RAVON, CBS).

CBS/sep13
www.clo.nl/nl113412

- [Download figuur](#) [6]
- [Download data \(xls\)](#) [7]

Karakteristieke amfibiën van heide

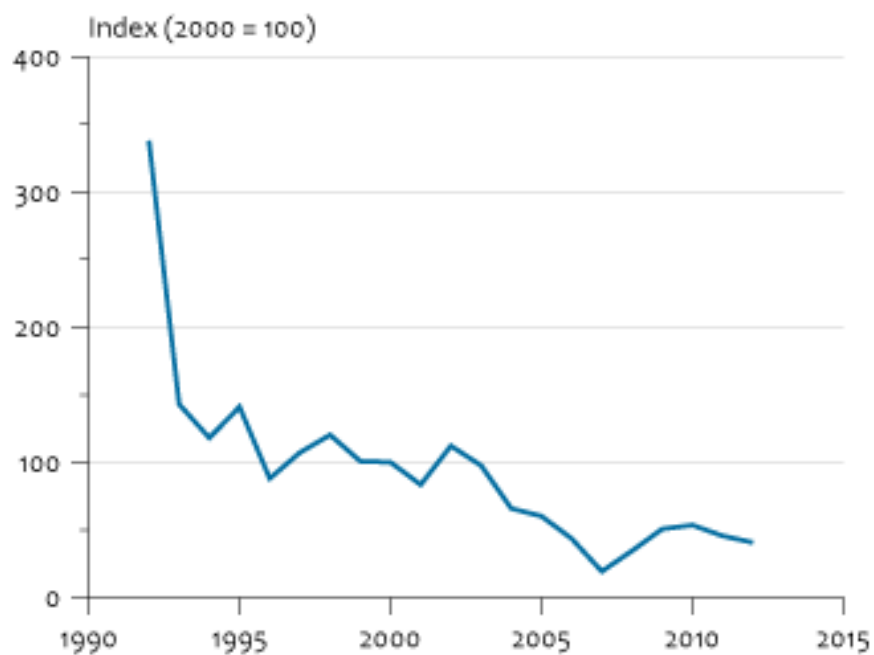

Bron: NEM (Sovon, Vlinderstichting, RAVON, CBS).

CBS/sep13
www.clo.nl/nl113412

- [Download figuur](#) [8]
- [Download data \(xls\)](#) [9]

Karakteristieke vlinders van heide

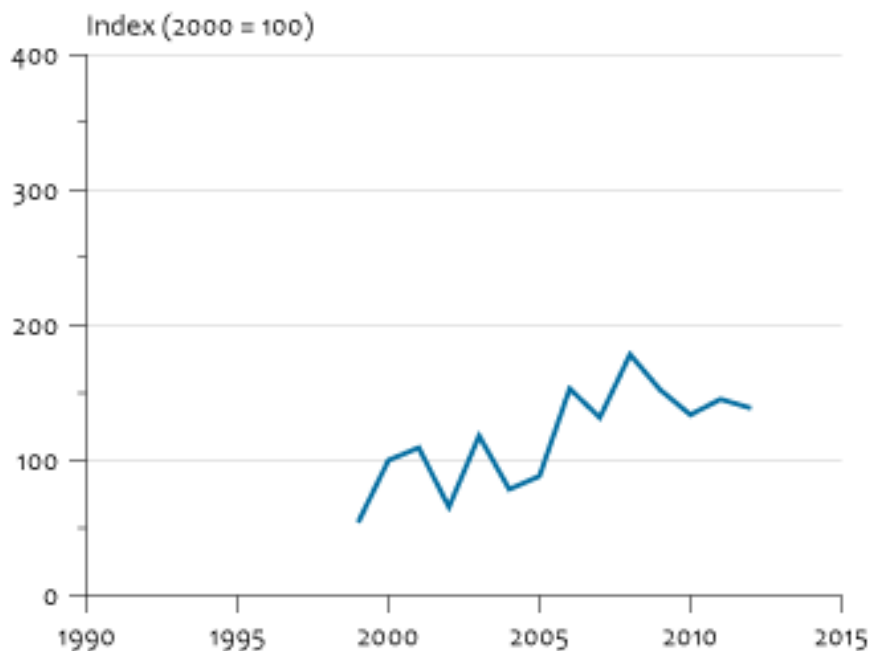

Bron: NEM (Sovon, Vlinderstichting, RAVON, CBS).

CBS/sep13
www.clo.nl/nl113412

- [Download figuur](#) [10]
- [Download data \(xls\)](#) [11]

Karakteristieke libellen van heide

Bron: NEM (Sovon, Vlinderstichting, RAVON, CBS).

CBS/sep13
www.clo.nl/nl113412

- [Download figuur](#) [12]
- [Download data \(xls\)](#) [13]

[/figuurgroep]

Ontwikkeling broedvogels

In de periode 1990-2003 namen veel broedvogels van de open heide af, waaronder korhoen. Duinpieper en klapekster zijn geheel verdwenen. Sommige soorten zijn echter toegenomen, waaronder de nachtzwaluw.

Ontwikkeling dagvlinders

Nog sterker dan broedvogels zijn de dagvlinders op de heide achteruitgegaan. Enkele soorten zijn inmiddels verdwenen of bijna verdwenen, waaronder de duinparelmoervlinder en de kleine heivlinder.

Ontwikkeling reptielen

Ondanks de vergrassing en verbossing gaan adder en zandhagedis sinds 1994 vooruit. Alleen de levendbarende hagedis gaat sinds 1994 achteruit.

Ontwikkeling amfibieën

De trends van heikikker en poelkikker vertonen sinds 1997 een min of meer stabiel patroon.

Ontwikkeling libellen

De groep van typische heidelibellen doet het als geheel goed. Er zijn echter opvallende verschillen tussen de soorten. Er zijn vijf toenemende soorten, waaronder koraaljuffer en tengere pantserjuffer en twee afnemende soorten, waaronder de speerwaterjuffer.

Oorzaken achteruitgang

Belangrijke oorzaken van achteruitgang van vogels en dagvlinders van heide zijn vergrassing, bosopslag en verdroging.

Referenties

- Boele, A., J. van Bruggen, A.J. van Dijk, F. Hustings, J.W. Vergeer, L. Ballering en C.L. Plate (2013). Broedvogels in Nederland in 2011. SOVON-monitoringrapport 2013/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Dijk, A.J. van, M.J.T. van der Weide, S. Deuzeman, L. Dijkzen, D. Zoetebier en C. Plate (2002). Kolonievogels en zeldzame broedvogels in Nederland in 2000 en 2001. SOVON-monitoringrapport 2002/03. SOVON Vogelonderzoek Nederland. Beek-Ubbergen.
- Swaay, C.A.M. van, K. Veling, T. Termaat, K. Huskens en C.L. Plate (2013). Vlinders en libellen geteld: jaarverslag 2012. Rapport VS2013.003. De Vlinderstichting, Wageningen en Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag.
- Zuiderwijk, A. (red.) (2003). Het meetnet reptielen in 2002. Nieuwsbrief Meetnet Reptielen nr. 26. RAVON Werkgroep Monitoring. Amsterdam.

Relevante informatie

- [Netwerk Ecologische Monitoring](#) [14]
- [Methode indexcijfers \(TRIM\)](#) [15]
- [SOVON](#) [16]
- [RAVON](#) [17]
- [De Vlinderstichting](#) [18]

Technische toelichting

Naam van het gegeven

Karakteristieke diersoorten van de heide

Omschrijving

Ontwikkeling populatie van vogels, reptielen, amfibieën, vlinders en libellen

Verantwoordelijk instituut

Centraal Bureau voor de Statistiek

Berekeningswijze

De gecombineerde Soortgroep Trend Index (STI) betreft de meetkundig gemiddelde index van karakteristieke soorten broedvogels, dagvlinders, amfibieën, reptielen en libellen van de heide. De gegevens zijn ontleend aan de landelijke meetnetten voor broedvogels, dagvlinders, reptielen, amfibieën en libellen van het Netwerk Ecologische Monitoring.

Ten opzichte van de vorige versie is de selectie van soorten gewijzigd. Ook zijn vanaf deze versie amfibieën en libellen van de heide opgenomen. In 2013 is de broedvogel Draaihals uit de graadmeter verwijderd.

Basistabel

De index van de betrokken soorten met hun trend staan onder het tabblad afzonderlijke soorten onder Download figuurdata.

Geografisch verdeling

Heide

Verschijningsfrequentie

Jaarlijks

Achtergrondliteratuur

Boele, A., J. van Bruggen, A.J. van Dijk, F. Hustings, J.W. Vergeer, L. Ballering en C.L. Plate (2013). Broedvogels in Nederland in 2011. SOVON-monitoringrapport 2013/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Swaay, C.A.M. van, K. Veling, T. Termaat, K. Huskens en C.L. Plate (2013). Vlinders en libellen geteld: jaarverslag 2012. Rapport VS2013.003. De Vlinderstichting, Wageningen en Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag.

Zuiderwijk, A. (red.) (2003). Het meetnet reptielen in 2002. Nieuwsbrief Meetnet Reptielen nr. 26. RAVON Werkgroep Monitoring. Amsterdam.

Betrouwbaarheids codering

B. Schatting gebaseerd op een groot aantal (zeer accurate) metingen, waarbij representativiteit van de gegevens vrijwel volledig is.

Referentie van deze webpagina

CBS, PBL, RIVM, WUR (2013). [Kenmerkende diersoorten van de heide, 1990-2012](#) [19] (indicator 1134, versie 12 , 1 oktober 2013). www.clo.nl. Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Den Haag; PBL Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag; RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Bilthoven; en Wageningen University and Research, Wageningen.

Bron-URL:<https://www.clo.nl/indicatoren/nl113412>

Links

[1] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl1134> [2]
https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1134_001g_clo_12_nl.png [3]
<https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1134-001g-clo-12-nl.xls> [4]
https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1134_002g_clo_12_nl.png [5]
<https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1134-002g-clo-12-nl.xls> [6]
https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1134_003g_clo_12_nl.png [7]
<https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1134-003g-clo-12-nl.xls> [8]
https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1134_004g_clo_12_nl.png [9]
<https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1134-004g-clo-12-nl.xls> [10]
https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1134_005g_clo_12_nl.png [11]
<https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1134-005g-clo-12-nl.xls> [12]
https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1134_006g_clo_12_nl.png [13]
<https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1134-006g-clo-12-nl.xls> [14] <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/natuur-milieu/methoden/dataverzameling/overige-dataverzameling/netwerk-ecologische-monitoring.htm> [15] <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/natuur-milieu/methoden/trim/default.htm> [16] <http://www.sovon.nl/> [17] <http://www.ravon.nl/> [18] <http://www.vlinderstichting.nl/> [19] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl113412>